

Dokumenti / Documents

Prijedlog Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu Nacionalnom vijeću za znanost¹

Nacionalno vijeće za znanost
Zagreb
n/r predsjednika

Predmet: Prijedlog za dopunu Pravilnika o znanstvenim i umjetničkim područjima, poljima i granama

Dostavljamo Vam prijedlog za dopunu Pravilnika o znanstvenim i umjetničkim područjima, poljima i granama (NN 78/ 2008) s obzirom na najavljenju promjenu. Ponavljamo dopunjeni prijedlog što ga je Učiteljski fakultet u Zagrebu uputio Nacionalnom vijeću (11. prosinca 2007.), jer je tadašnji naš prijedlog tek djelomice usvojen. Ovaj je prijedlog Fakultetsko vijeće Učiteljskog fakulteta u Zagrebu usvojilo na sjednicama održanim 25. studenoga i 16. prosinca 2008.

1) Predlažemo da se u znanstvena područja: 1. Prirodne znanosti, 5. Društvene znanosti i 6. Humanističke znanosti, odnosno u njihova interdisciplinarna polja, koja su u Pravilnik uvrštena na kraju svakog područja, ali bez znanstvenih grana, kao grane uključe **metodike nastavnih predmeta** koje se temelje na prirodnim, društvenim i humanističkim znanostima. To su slijedeće grane:

a) U polju **1.06. Interdisciplinarne prirodne znanosti:**

Grane:

1.06.01. Metodike nastavnih predmeta prirodnih znanosti

b) U polju **5.14. Interdisciplinarne društvene znanosti:**

Grane:

5.14.02. Metodike nastavnih predmeta društvenih znanosti

¹ Učiteljski fakultet u Zagrebu dostavio je ovaj dokument Nacionalnom vijeću za znanost radi dopune Pravilnika o znanstvenim područjima, poljima i granama novim poljima i granama za interdisciplinarnu znanost, među kojima su i metodike nastavnih predmeta.

c) U polju **6.10. Interdisciplinarne humanističke znanosti:**

Grana:

6.10.01. Metodike nastavnih predmeta humanističkih znanosti

Obrazloženje:

Metodike nastavnih predmeta važni su predmeti u obrazovanju učitelja osnovnih i nastavnika srednjih škola i izučavaju se na svim učiteljskim fakultetima te nastavničkim fakultetima koji pripremaju nastavnike predmetne nastave u osnovnim i u srednjim školama. Do sada metodike nisu postojale u Pravilniku o znanstvenim područjima, nego su znanstvena pitanja vezana za metodike (napredovanje sveučilišnih nastavnika metodike, znanstveni projekti i dr.) rješavana u okviru matičnih ili odgojnih znanosti, što je često neadekvatno s obzirom na interdisciplinarni karakter metodika (metodike su bitno vezane za matične znanosti, ali neizostavno uključuju i spoznaje filozofije, psihologije, sociologije, pedagogije kao znanosti koje istražuju obrazovanje). Uključivanjem metodika kao grana u interdisciplinarna polja prirodnih, društvenih i humanističkih znanosti one se na najbolji način svrstavaju u znanstveni sustav jer ostaju u području svojih matičnih znanosti, ali kao njihove interdiscipline s primjenom u obrazovanju. Time bi se potakao i njihov razvoj, što je do sada ometalo njihovo isključivo svrstavanje ili u matične znanosti ili u odgojne znanosti.

Metodike nastavnih predmeta postoje u svim nacionalnim znanstvenim sustavima. U srednjoeuropskim i istočnoeuropskim zemljama nazivaju se metodike (ili specijalne didaktike), a u angloameričkom području taj pojam pokriva isto što i pojam uvjeti obrazovanja u sastavu teorije kurikuluma. U Hrvatskoj je termin metodika uobičajen od 19. stoljeća.

2) U polju **6.10. Interdisciplinarne humanističke znanosti:**

Grana:

6.10.02. Primijenjena lingvistika

(ili alternativno u područje 8.00 Interdisciplinarna područja znanosti kao polje 8.06)

Obrazloženje:

Primijenjena lingvistika je disciplina koja predstavlja konceptualnu bazu za istraživanje i analizu uloge jezika u raznim ljudskim aktivnostima i djelatnostima, kao što su *učenje jezika (materinskog i stranog), poučavanje jezika (materinskog i stranog), dvojezičnost, višejezičnost, interpersonalna i interkulturalna komunikacija, računalno-posredovana komunikacija, vrednovanje u jeziku, jezična politika i planiranje, prevođenje (traduktologija), leksikografija, terminologija i terminografija, jezik i tehnologija, analiza diskursa, analiza teksta, korpusna lingvistika, pragmatika i forenzička lingvistika* i dr. To su tek neka područja primijenjene lingvistike.

Primijenjena lingvistika je interdisciplinarno i transdisciplinarno područje koje uključuje, ponajprije lingvistiku, pedagogiju i psihologiju; zatim sociolingvistiku, antropologiju informacijske znanosti i druge discipline.

Konceptualna baza istraživanja primijenjene lingvistike prvenstveno se odnosi na:

- spoznavanje prirode jezika (ne općih i posebnih načela i spoznaju elemenata jezičnog sustava – što je područje lingvistike) iz funkcioniranja jezika u komunikaciji
- spoznavanje jezične uporabe kao psiholingvističkog procesa i u specifičnim diskursima (posebno kad su u pitanju strani ili drugi jezik)
- spoznavanje procesa učenja jezika
- znanje jezika.

Ukratko se razlika između predmeta proučavanja teorijske i primijenjene lingvistike može objasniti činjenicom da lingvistika proučava prirodu ljudskog jezika kao *sustav* i na razini ukupnosti kompetencija sadržanih u sustavu, a primijenjena lingvistika na razini *jezične uporabe (performance)* i pojedinačnih (ili grupnih) kompetencija - vještina i sposobnosti (psiholingvistika) potrebnih za njihovo usvajanje i postizanje određenog oblika društvenog ponašanja (sociolingvistika). Primijenjena je lingvistika dakle dobrim dijelom disciplina rješavanja problema interdisciplinarnim pristupom, što i jest smijer suvremenih znanstvenih kretanja.

Primijenjena lingvistika (engl. *applied linguistics*, franc. *linguistique appliquée*, njem. *angewandete Linguistik*) proučava se na europskim, američkim i drugim svjetskim sveučilištima na razini diplomskih studija (tj. ranijih poslijediplomskih). Na Učiteljskom fakultetu u Zagrebu predmet je izučavanja na 5. godini integriranoga studija i na doktorskom studiju u okviru modula *Rano učenje jezika*, a isto tako pojedini se sadržaji (prevođenje, leksikologija i ostalo) izučavaju i u okviru nastave jezika na filozofskim fakultetima.

3) U područje **8.00. Interdisciplinarna područja znanosti** treba uključiti:

Polje:

8.05. Interdisciplinarni studiji obrazovanja

(*psihologija odgoja i obrazovanja, sociologija obrazovanja, politologija obrazovanja, ekonomika obrazovanja, antropologija obrazovanja, neuroznanost i rano učenje, pedagoške discipline*).

Obrazloženje:

Potreba za uključivanjem u Pravilnik polja *Interdisciplinarni studiji obrazovanja* pojavila se osobito nakon posljednje izmjene Pravilnika, u kojem više ne postoji polje Odgojne znanosti u sastavu područja Društvene znanosti, a umjesto njega su uvedena polja : Pedagogija, Edukacijsko-rehabilitacijske znanosti, Kineziologija, Logopedija. Time je nestala osnova za širi interdisciplinarni pri-

stup obrazovanju, odnosno za interdisciplinarnu poslijediplomsku specijalističku i doktorsku studiju obrazovanja, koje su odobrene u sada nepostojećem polju Odgojne znanosti te više, upravo zbog svoje interdisciplinarnosti, ne pripadaju ni jednom postojećem polju. Takva dva specijalistička i doktorska studija postoje i na Učiteljskom fakultetu u Zagrebu. Uvođenjem polja Interdisciplinarni studiji obrazovanja taj bi se problem uklonio, a omogućili bi se interdisciplinarni studiji obrazovanja koji su osobito potrebni u znanstvenom osmišljavanju i praćenju novijih procesa, potreba i područja u obrazovanju kao što su cjeloživotno učenje, kurikulum, obrazovni menadžment, obrazovno osposobljavanje stručnjaka drugih struka za rad u strukovnim školama, itd. Znanstvena polja u postojećem Pravilniku, koja se odnose na istraživanje obrazovanja (Pedagogija, Edukacijsko-rehabilitacijske znanosti, Kineziologija, Logopedija) za takva interdisciplinarna istraživanja i studije nisu dovoljna jer ne mogu obuhvatiti svu njihovu kompleksnost i proširenost na suvremena područja obrazovanja. Uspostavljanje interdisciplinarnog polja za obrazovanje nužno je i zbog usklađivanja našeg znanstvenog sustava s inozemnim, gdje su interdisciplinarna istraživanja i studiji obrazovanja uobičajeni, ali naši znanstvenici koji takve studije završe na inozemnim sveučilištima često ne mogu, ili to uspijevaju uz velike napore, nostrificirati doktorate.

Dekan:

prof. dr. Vladimir Šimović